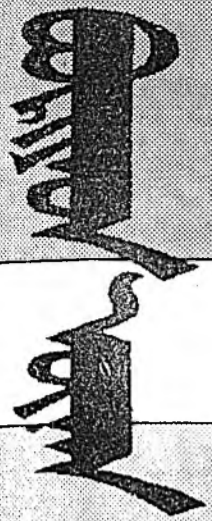

Эхэ найхан нютагаа эд камта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
АПРЕЛИИН
2
Хабарай дунда сагаатшан
туулай
Һарын 14
ВТОРНИК
гарагай 3
№62 (19402)
Газетын сэн
Хэлсээтэ.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ЮНЭДЭХИ СЕССИ ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хуралай юнэдэхи сесси байгша оной мартын 15-да нэгдээд, хүдэлмэрээ таһалдуулан байгаа. Тус сессийн хоёрдохи хубинь байгша оной апрелиин 1-дэ үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М. И. Семёнов сессие нэгдээд, юнэдэхи сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалуудые баталхые дурадхаба.

Арадай Хуралай юнэдэхи сесси дээрэ хаража үзэхөөр удаадахи асуудалууд оруулагдаба.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Тоололын палатын түрүүлэгшын орлогшо болон аудиторууд тухай (элидхэлшэ - Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А.Д. Карнышев).

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудай нунгалгада гаргашалагдаха мүнгэн зоринш сметэ тухай (элидхэлшэ - республикын финансын министр Г.В. Шлыкова).

"Буряад үнэн" газетын ахмад редактор тухай (элидхэлшэ - Буряад Республикын Президент А. В. Потапов).

"Буряад Республика доторхи муниципальна албан тухай" Буряад Республикын хуули тухай (хоёрдохи уншалга). (Элидхэлшэ - Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В.К. Кукшинов).

Буряад Республика доторхи захиргаанай - территориальна байгууламжа тухай" Буряад Республикын Хуули тухай (элидхэлшэ - Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ В.И. Марков)

"Буряад Республикын социальна-экономическа хүжэлтын програмууд ба гүрэнэй зүгөө уридшалаа тодорхойло тухай" Буряад Республикын хуули тухай (элидхэлшэ - Буряад Республикын экономикын министрэй уягалуудые дүүргэгшэ А.И. Мельник).

"Буряад Республикын 1996 оной республиканска бюджет тухай" Буряад Республикын хуули тухай хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулаха тухай (элидхэлшэ - Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Н. Жильцов).

Буряад Республика дотор үмсэлэлгын программын дүүргэлтэ тухай тоосоон (элидхэлшэ - Буряад Республикын Түрүүлэгшын орлогшо Н.А. Астапенко).

"Буряад Республикын предприятинуудые үмсэлхэ ба гүрэнэй бэшэ болгохо тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулаха тухай (элидхэлшэ - Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Н.А. Астапенко).

"Буряад Республикын территориальна харгын жаса тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулаха тухай (элидхэлшэ - Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ Н. П. Линейцев).

Республиканска территориальна харгын жасын хүдэлмэри тухай тоосоон (элидхэлшэ - "Бурятавтодор" гэжэ гүрэнэй предприятиян директор И.С. Гринчишин, Буряад Республикын промышленностини, энергетикын ба транспортын министр В.В. Переляев).

Буряад Республикын хүн зоние социальна талаар хамгаалгын жасын хүдэлмэри тухай тоосоон (элидхэлшэ - социальна хамгаалгын талаар жасын директор С.Н. Тумуров, Буряад Республикын хүн зоние социальна талаар хамгаалгын министр С.Г. Ефимов).

Буряад Республикадахи Россин Федерациин пенсионно жасын отделениин хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ - пенсионно жасын отделение эрхилэгшэ П. А. Улаханов).

Буряад Республикын Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо тухай (элидхэлшэ - Буряад Республикын Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А.О. Хоринов).

Арадай Хуралай депутатууд сессийн зүбшэхэ зүйлүүдые баталһанай удаа комитедүүдэ таража, шухала асуудалуудые зүбшэбэ.

Сесси мүнөөдэр хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

Хүндэтэ уншагшад!

Байгша оной апрелиин 1-нээ 1996 оной хоёрдохи хахад жэлдэ захил хэлгэ эхилээ. Манай газетые уншагшадта хүргэһэнэй түлөө хэлхээ холбоонойхид хотодо 56100 түхэриг, хүдөөдэ 57300 түхэриг сэн тогтообо. Газетымнай сэн 31500 түхэригтэ болоно. Хамта дээрээ хотынхид байгша оной хоёрдохи хахад жэлдэ захил хэхэдээ, 87600 түхэриг болно.

Почтын хэлхээ холбооной управелитэй зүбшэн хэлсэһэнэй үндэһөөр хэлхээ холбооной хангалгын талаар апрелиин 1-нээ майн 1 болотор захил хэгшэдтэ 30 процент, майн 1-нээ июниин 1 болотор 20 процент хүнгэлэлтэнүүд хараалагдаба. Гадна редакциин үүсхэлээр бүхы пенсионернүүдтэ, инвалидуудта, олон үхибүүтэй гэр бүлэнүүдтэ (3-һаа олон хүүгэдтэй), хүдөөгэй булга уншагшадта захил хэлгын бүхы болзор соо газетынгээ сэнгэй хахадыень түлэхөөр хүнгэлэлтэтэй захил соносхонобди.

Тиин апрелиин 1-нээ майн 1 болотор захил хэгшэд хотодо, 71580 түхэриг, хүдөөдэ - 55830 түхэриг, хотодо ажаһуудаг пенсионернүүд, инвалидууд, олон үхибүүдтэй гэр бүлнхид, мүн лэ 55830 түхэриг түлэхэ болоно.

Республикаһаа гадуур ажаһуушта буряад угсаатанай түрэл хэлэн дээрээ гарадаг газетээс абажа байхынь тула һонинноо бүхэроссин каталогта орууланхайбди. Тиимэһээ һуурин, тосхон бүхэндэ түрэл газетээс абажа байхын тула нютагай захиргаануудта, ажахынуудта, һургуулинуудта, библиотекэнүүдтэ захил олоор хүүлэхэ, үбгэд, хүгшэдтэ туһалха зорилготойгоор хүн зоние социальна талаар хамгаалгын эмхинүүдэй, пенсионно жасын, ветерануудай эмхинүүдэй, энэрхы сэдхэлтэнэй, олын хэрэг эрхилэгшэдэй арга боломжонууд элсүүлэгдэхэ бээ гэжэ найданабди.

Мүн редакциямнай ержэ, өһлөдөө абажа байхаар захил хэжэ болохо. Энэ захилай сэн 25 мянган түхэригтэ байха юм.

Апрелиин 1-нээ майн 1 болотор соносхогдон хүнгэлэлтэтэй захил хэхээ шамдагты, нүхэд!

Газетын редколлеги.

"Буряад үнэн"-96

ЗАХИЛ ЭХИЛЭЭ

Хүндэтэ уншагшад!

Байгша оной апрелиин 1-нээ 1996 оной хоёрдохи хахад жэлдэ захил хэлгэ эхилээ. Манай газетые уншагшадта хүргэһэнэй түлөө хэлхээ холбоонойхид хотодо 56100 түхэриг, хүдөөдэ 57300 түхэриг сэн тогтообо. Газетымнай сэн 31500 түхэригтэ болоно. Хамта дээрээ хотынхид байгша оной хоёрдохи хахад жэлдэ захил хэхэдээ, 87600 түхэриг болно.

Почтын хэлхээ холбооной управелитэй зүбшэн хэлсэһэнэй үндэһөөр хэлхээ холбооной хангалгын талаар апрелиин 1-нээ майн 1 болотор захил хэгшэдтэ 30 процент, майн 1-нээ июниин 1 болотор 20 процент хүнгэлэлтэнүүд хараалагдаба. Гадна редакциин үүсхэлээр бүхы пенсионернүүдтэ, инвалидуудта, олон үхибүүтэй гэр бүлэнүүдтэ (3-һаа олон хүүгэдтэй), хүдөөгэй булга уншагшадта захил хэлгын бүхы болзор соо газетынгээ сэнгэй хахадыень түлэхөөр хүнгэлэлтэтэй захил соносхонобди.

Тиин апрелиин 1-нээ майн 1 болотор захил хэгшэд хотодо, 71580 түхэриг, хүдөөдэ - 55830 түхэриг, хотодо ажаһуудаг пенсионернүүд, инвалидууд, олон үхибүүдтэй гэр бүлнхид, мүн лэ 55830 түхэриг түлэхэ болоно.

Республикаһаа гадуур ажаһуушта буряад угсаатанай түрэл хэлэн дээрээ гарадаг газетээс абажа байхынь тула һонинноо бүхэроссин каталогта орууланхайбди. Тиимэһээ һуурин, тосхон бүхэндэ түрэл газетээс абажа байхын тула нютагай захиргаануудта, ажахынуудта, һургуулинуудта, библиотекэнүүдтэ захил олоор хүүлэхэ, үбгэд, хүгшэдтэ туһалха зорилготойгоор хүн зоние социальна талаар хамгаалгын эмхинүүдэй, пенсионно жасын, ветерануудай эмхинүүдэй, энэрхы сэдхэлтэнэй, олын хэрэг эрхилэгшэдэй арга боломжонууд элсүүлэгдэхэ бээ гэжэ найданабди.

Мүн редакциямнай ержэ, өһлөдөө абажа байхаар захил хэжэ болохо. Энэ захилай сэн 25 мянган түхэригтэ байха юм.

Апрелиин 1-нээ майн 1 болотор соносхогдон хүнгэлэлтэтэй захил хэхээ шамдагты, нүхэд!

Газетын редколлеги.

ҮРИ ТҮЛЭГДЭНЭ

Федеральна бюджетдээ Буряад Республика 252 миллиард 754 миллион түхэриг урьһаламжа абажа, хэдэн һараар түлэгдөөгүй салин, үхибүүдэй тэдхэмжэ, студентнэрэй стипенди болон пенсийн үринүүдые март һараһаа газар газарта түлэжэ эхилбэ.

Манай республикын районуудай нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын гулваанартай хамта республикымнай Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В.К. Агалов, финансын министр Г.В. Шлыкова энэ асуудалаар таарамжатай шиидхэбэринүүдые абаба.

Мартын 1-нэй мэдээгээр бюджетэй эмхи зургаануудта салин түлэлгэ хоёр һараар гээгдэһэн һаа, хүүгэдэй тэдхэмжэ түлэлгэ үшөө ехээр удааржа, аяар 80 миллиарда хүрэн байна. Тиигэжэ зарим районуудта июль-август һараһаа, Улаан-Үдэдэ апрель һараһаа тэдхэмжэ түлэгдөөгүй байгаа.

Дээрэ хэлэгдэгшэ түлбэринүүдэй үринүүд һаяын арбан хоногой туршада түлэгдэхөөр хараалагдана.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

ДЭЭДЭ - ОНГОСТОЙН СҮМЭ ХАЙЛАШАБА

Мартын 29-30-най һүни Дээдэ-Онгостойдо ехэ аюул боложо, эндэхи Хамбын хүрэнэй жэл урда тээ модоор баригдһан шэнэ сүмэ хайлашаба. Гэнтын энэ гай тодхор Буряад ороной, бүхы Россин буддын шажантанда тон гашуудал, хохидолтой ушар болоно.

Ямар шалтагаанһаа галай һүжэрһениинь даб дээрэ мэдэгдэнэгүй. Хуули сахилгын албан зургаанууд энэ ушараар мүрдэлгэ эхилэнхэй.

Манай корр.

ШУХАЛА ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАА

Ноёсын тон бага болоһон ушарһаа республикымнай Президент А.В. Потапов Гусиноозёрскын ГРЭС-ые нүүрһээр хангаха онсо хэмжээнүүдые хараалба.

Хонго бүхэндэ асарагдажа байдаг нүүрһэнэй хэмжээнэй бага болоһонһоо Гусиноозёрскын ГРЭС байлагдаха туйлдаа хүржэ, нэгэ энергоблогойнь хүдэлгэгдэхээс болһон ушараар зайн гал үгэхэ хэмжээнинь бага болоо. Иймэ байдалай тогтоходо, түрүүшн ээлжэндэ Түгнын шулуу нүүрһэнэй уурхайһаа ГРЭС-ые хангалгые ехэдхэхэ гэһон зарлиг республикымнай Президент гаргаа. Энээнһээ гадн, Түгнын болон Шэтын өблөснийн зүүн уурхайнуудһаа, ян Орхүүгэй областин Берданинска уурхайһаа март-апрель һарануудта 100 мянган тоннһоо дээшэ хэмжээнэй хэмжээнүүдые хараалба.

Мүнөө Гусиноозёрскын ГРЭС-ые найдантайгаар хүдэлгэхын тула хонго бүхэндэ 140 вагон нүүрһэн асарагдаха зэргэтэй. Нүүрһэ абадаг предприятинуудые вагонуудаар таһалгаряагүйгоор хангаха гэжэ Зүүн Сибириин түмэр замай отделение Президентын зарлиг уялагална.

Акционернэ "Востсибуголь" бүлгэмэй Түгнын Холбоолжоной уурхайнуудай хүтэлбэрилэгшэдые сүүдхэ бүхэнэй 60 вагон нүүрһэ ГРЭС эльгэхэ гэжэ захирагдаа.

Энээнтэй хамта Буряад аймай Промышленностиин, элшэ хүсэней болон транспортын

министерствэнүүд, транспортын прокуратура электростанци руу ашаа зөөлгын эмхидхэл хинан шалгаха болонхой.

Гусиноозёрск эльгээгдэхэ нүүрһээ таһалдууланай түлөө февраль һарын эсэс багта Түгнын нүүрһэнэй уурхайн директор тушаалһаа буулагдаа һэн. Республикынгаа элшэ хүсэней гол объектые наалтагүйгөөр хүдэлгэхын тула шанга хэмжээнүүд абтаа гэжэ хэлэмээр.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

ЭМХИДХЭЛЭЙ ХОРООН

Хори һууриннай дунда һургуули хадаа Забайкалда эгээл үншнэй һургуулинуудай нэгэн гэжэ тоолододог юм. Тус һургуулийн байгуулагдаһаар 190 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэхэнь.

Эрдэмэй гуламтын ойн баярые һайндэрлэхэ эмхидхэлэй хорооной бүридэл баталагдаа. Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Ч. Нимаева тэрнине толгойлоно. Республикын эрдэм һуралсалай министр С.Д. Намсараев, Буряад Республикын Президентын советник А.Г. Варфоломеев, соёлой министр Г.Н. Струбиннов, эрдэмтэд, финансистнууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй хорооной бүридэлдэ оруулагдаа.

Буряад Республикын Президент А.В. Потапов ноёсэ жасаһаа 80 миллион түхэриг энэ оёе һайндэрлэгдэхэ таһалжа үгэбэ. Республика дотор байгуулагдаһан түрүүшн һургуули тухай ном хэблэжэ гаргалгада Эрдэм һуралсалай министерство 20 миллион түхэриг һомоһон байна.

ЗАХААМИНАЙ аймагай нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрлгын Соведей хоёрдохи сесси хүдэлмэреэ хаяхана дүүргэбэ. Энэ сессиин нэгэ онсо шэнжэ гэхэдэ, урда тээнэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Хоёр нара урид Соведей бюджетээр болон социальнo-экономическа хүгжэлтын асуудалнуудаар бүридхэгдэһэн саг үргэлжын комиссиууд недели бүхэндэ зүблөө үнгэргэжэ, захиргаанай таһагуудай бюджетээр дурадхаһан зарим статьянуудые хүсэндэнь хүргэхыень гэдэргэнь бусаһан байна.

Районий социально-экономическа байдал тон хүндэ дээрэһээ таарамжатай бюджет бүридүүлхэнь бээн бэшэ байшоо. Республикын лэ бюджетдэ һабагшалан нютагай бюджетые бүридүүлжэ болохо, тээд республикын бюджет ээлжээндээ федеральна бюджетдэ дулдана ааб даа.

Соведэй түрүүлэгшэ, нютагай захиргаанай гулваа В. Б. Соктоевой сессиие нээһэнэй удаа районий захиргаанай гулваагай нэгэдэхи орлогшо В. А. Полотов, захиргаанай финансын таһагые даагша Э. Д. Цыбикова гэгшэд нёдондо бюджетэй мүнгэнэй яаж хэрэглэгдэһэн тухай тоособо.

Элидхэлнүүд соо хэлэгдэһэнһээ харахада, районий социально-экономическа байдал тон хүндэ. Энэниие гэршэлһэн нэгэ хэды баримтануудые дурдая. Районий промышлениа предприятиянууд 21,5 миллиард түхэригэй продукци үйлэдбэрлөө, зүгөөр гаргашануудын 33 миллиард түхэриг болоо.

Хэрбээ үйлэдбэрийн иигэжэл доошоо унажа, байдаггүй найжархагүй һаа, районий промышлениа халаха, һандарха туйдаа хүрэхэ байна гэжэ Э. Д. Цыбикова тэмдэглээ. Районий экономикые уналгаһаа абаржа, иимэ байдалһаа гаргахын тула захиргаанай гүйсэдхэхэ зургаанууд ямар хэмжээнүүдые абаха хараатайб гэһэн элидхэл В. А. Полотов хэбэ. Захиргаанай экономикын, промышлениа болон транспортын таһагай хүдэлмэрилэгшэд тусхай программа зохёонхой гэжэ мэдээсээ.

Районий экономико үргэхын тула бүхи ажал хэрэгүүд дүрбэн шэглэлээр ябуулагдаха юм ха. Эдэниие нэрлэбэл, иимэ: Зэдын комбинадые мүнөө үеһи хэсүү байдалһаа абархын тула үйлэдбэрийн хүсэнуудые алта

малтан абадаг хэрэгтэ шэглүүлхэ; барилгын предприятинуудые ой модо отолон бэлэдхэдэг предприятия болгон нэгэдүүлжэ, хожомоо акционернэ бүлгэм болгохо хүдэлмэри ябуулха; эдэе хоол буйлуулдаг предприятинуудые шэнэ түхээрэлгэнүүдээр хангажа, гаргадаг продукция хадгалагдадаг саг болзорые һунаажа, үйлэдбэрлгын хэмжээ ехэ болгохо; алтанай артельнүүдэй малтан абадаг продукция хэмжээ ехэ болгохо.

бүлгэмэй директор И. И. Попенко, Үлэгшэнэй захиргаанай зайһан Ц. Ц. Цыренов, Үлэгшэнэй захиргаанай зайһан В. Ц. Хайдапова гэгшэд хабаадаба.

Соведэй түрүүлгын эмхидхэлэй сессидээр нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрлгын Устав зохёжо табиха тухай шийдхэбэри абтажа, захиргаанай мэргэжэлтэн Б. Д. Очировай хүтэлбэри доро Устав зохёон баталха бүлгэм байгуулагдаһан юм.

Энэ Уставай проект районий

Нютагай захиргаануудта

ТҮРҮҮШЫН ШИИДЭМГЭЙ АЛХАМ

Дурадхагдаһан программа тухай ондоогоор хэлэхэ болоо һаа, энэмнай районий промышлениа үндэһөөрнэ шэнэлэн хубилгаха программа болоно. Энэ программын ёһоор, районий промышлениа хэдэн жэлэй урда хубилгаһан һаа, мүнөө бидэ иимэ хүндэ байдалда орохогүй һэмди гэжэ һанагдана.

Бюджет зүбшэн хэлсэлгэ болон баталага унжагайраагүй. Бюджетэй олзо оршын хубида районий өөрын абадаг олзо оршо арбаншье процентдэ хүрэхгүй, бэшэниинь гүрэнһөө орохо мүнгэнэ. Бюджетэй гаргашын хуби 90 миллиард түхэриг гэхэ гү, али бюджеттэ 30 миллиард түхэриг дугалдаха болоно. Дээрэ дурсагдаһан дүрбэн шэглэлэй хэмжээ ябуулгануудһаа гадна, экономикын бэшэ һалбаринуудта ябуулагдаха 35 хэмжээ ябуулгын 26-ниинь оролсоно. Бюджет зүбшэн хэлсэлгэдэ Закаменск хотын захиргаанай гулваа В. К. Старицын, "Здоровье" гэхэн бага предприятиин директор, депутат С. И. Васильев, Санагын дасанай шэрээтэ Р. Д. Зундуев, соёлой таһагые даагша В. Д. Халзанов, "Труд" гэхэн бага предприятиин директор В. Д. Порхоев, хүдөө ажахын управлениин начальник депутат В. В. Аюшеев, саад ургуулагдаһадай "Горняк"

газетэдэ толилогдоһон байгаа. Мүнөө сесси дээрэ тус Устав түрүүлгын уншалгаар абтаба. Сессиин болохын урда хана Устав зүбшэн хэлсэлгын зүблөөн болохо, хүдэлмэридэнь Буряад Республикын Арадай Хуралай эмхидхэлэй хиналтын управлениин хүтэлбэрлэгшэ К. И. Бахронов хабаадалсаба. Энэ сесси дээрэ Соведэй түрүүлгын орлогшые һунгаха һунгалта боложо, иноугаар дуугаа үгэлгын дүнгөөр энэ тушаалда дурадхагдаһан депутат А. Г. Струкова һунгадса.

Совет засагай үгы болгодоһоор 4 жэлэй үнгэрөөд байхада, Захааминда ажануудга хүн зоной түлөөлэгшэд районий бюджет зохёон абажа, баталба гэшэ. Урдань бюджет гэшэ гүйсэдхэхы албанай засаг баригшадаар, урда жэлэй тоо, баримтануудай үндэһэн дээрэ жэлэй һүүлдэ абтадаг һэн. Харин мүнөө бюджет сэхэшье оройтонгүй, мартын тэн багаар баталагдаба ха юм. Энэ сесси дээрэ нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрлгын Устав баталагдан абтаа. К. И. Бахроновой хэлэхээр, энэнь һайн документ боложо үгөө.

Иигэжэ Захааминай нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрлэгдэ шийдэмгэй алхам хэгдэбэ гэшэ.

Б. ТАБДАЕВ,
"Знамя труда" газетын корр.

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ДОЛООН ХОНОГ

Юрэнхы ариг сэбэрэй, эдэе хоолой гигиенын гол шухала асуудалнуудаар санитарна врачнуудай республиканска семинар зүблөөн апрелин 1-һээ 5 болотор үнгэрхэ. Хилэ шадарай уһа хэрэглэхэ ба хамгаалха талаар Россин Федерациин Правительствоын болон Монголой Республикын Правительствоын этигэмжэтэдэй заседани апрелин 4-дэ болохо. Республикын гүрэнэй ахмад санитарна врачнуудай зүблөөн энэ үдэр үнгэргэгдэхөөр, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй хуралдан нээгдэхээр түсэблэгдэнэ. Нуралсалай хүдэлмэрийн талаар директорнүүдэй орлогшонорой, отделенинуудые даагшадай "Оюутадай эрдэм мэдэсье хинан шалгалга тухай" дунда нуралсалай эмхи зургаануудай методистнуудай семинар апрелин 5-да зарлагдаха юм.

Москвада үнгэргэгдэһэн Буряад Республикын үдэрнүүдэй дүнгүүдээр Буряад Республикын Президент А. В. Потанов апрелин 1-дэ пресс-конференци үнгэргөө. Зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдээр Россин Федерациин Правительствоын заседани дээрэ республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа федерациин советдэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ. Республикын Правительствоын толгойлогшо Арадай Хуралай сессиин хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадаха юм. Республикын Президент Захааминай аймаг ошожо, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска конференциин хүдэлмэридэ хабаадаха байна.

Энэ долоон хоног соо Буряад Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо хабарай таригын хүдэлмэридэ бэлдэхэ талаар, республикын ажахыннуудые минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр, ургамалнуудые хамгаалха хэрэгшэлүүдээр хангаха бүлэг асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхээр хараалагдана. 1996-2005 онуудта бэлүүлэгдэхэ федеральна тусхай зорилготой программануудые зохёохо, федеральна бюджетдэ ороһон нэмэлтэ мүнг зөөриие хүдөө ажахын продукция үйлэдбэрлэгдэ гаргашалха талаар тусхай зорилготой хүдэлмэри мүн лэ хэгдэхэ ёһотой.

1996-1997 онуудта оршон тойронхи байгааһие хамгаалха талаар Буряад Республикын Правительствоын ажал ябуулануудай түсэбэй проектнуудые Экологиин ба газарай гүн дундахи баялинуудые хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитет бэлдэжэ байна.

Ой модоний ямар байдалтай байһан тухай, тэрэниие хамгаалха зорилгонууд тухай асуудалаар Ой модоний ажахын министерство бүлэг аймагуудай зүблөө апрелин 3-да Гремьячиск тосхондо үнгэргэхэ юм. ТАСИС-ай Европын комисситай хамта тус министерство "Байгал нуурай оршоодохи байгааһин ноосонүүдые гамтай һайнаар хэрэглэхэ" проект дээрэ апрелин 2-3-да хүдэлхэ юм.

Буряад Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Жильцовой харгалзалан хүтэлбэрлэдэг министрствэнүүд болон албан зургаануудта 1997 ондо республикын социально-экономическа хүгжэлтын багсаамжалгы зохёон хараалха байна. Экономикын министерство аймагууд болон хотонуудай экономическа албануудай зүблөөндэ, урьһаламжын программануудай проектүүдтэй танилсалгада бэлэдхэл хэжэ байна. Энэ долоон хоногто тус министерство Муйскын аймагай предприятинуудта, эмхинүүдтэ юмэнэй сангүүдые үргэлжэ дээрэн хэрэглэхы зүбшэн хэлсэхээр түсэблэнэ.

"Налог татабаринуудые суглуулые ехэдхэхэ ба мунгэ оруудангүйгөөр тэрэнэй эрьсье гуримшуулха хэмжээнүүд тухай" Россин Федерациин Президентын Зарлигай проект туһаа дурадхалы Буряад Республикадахи Гүрэнэй налогой инспекци бэлдэнэ.

Финансын министерство "Алта олзоборилдог һалбарние хүгжөөлгын гүрэнэй стратеги тухай" асуудалы Россин Федерациин Гүрэнэй Дүүмэдэ парламентын зүбшэн хэлсэлгэдэ татыхы бэлдэнэ. 1996 ондо хүдөө ажахын продукция үйлэдбэрлэгшэдтэ түлишэ-түрхилгын материалнуудые эд бараанай урьһаламжаар эльгэхэ талаар Федеральна эдэе хоолой корпорациин Буряадай филиалтай нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрлгын зургаанууд хэлсэнуудые баталхы бэлдэжэ байна.

Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо А. Ч. Нимаевагай харгалзалан хүтэлбэрлэдэг министрствэнүүд болон албан зургаануудта эрдэм нуралсалые, медициные хүгжөөлгын асуудалнуудаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэнэ. Республикын аттестационно комиссиин заседани апрелин 3-һаа 5 болотор, эрдэм нуралсалай эмхи зургаануудые тааруулан табиха хүтэлбэрлэгшэдтэй, психологуудтай "түхэрээн шэрээ" апрелин 3-да эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Америкын Холбоо о Штадуудһаа ерэхэн мэргэжэлтэд энэ уулзалгада хабаадаха юм. Хүүгэдэй хүгжэмэй нургуулинуудай директорнүүдэй зүблөөн апрелин 7-һоо 15 болотор боложо үнгэрхэ. Хүн зоной нуудай байдалье хамгаалгын министерство "Буряад Республика соохи хүүгэдэй байдал: асуудалнууд ба зорилгонууд" гэхэн эрдэмэй-ажал ябуулгын хуралдан үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ. Залуушуулай хэрэгүүдэй, аяншалгын, физическэ культура болон спортын талаар гүрэнэй комитет "Залуушуул, аяншалга, спорт" гэхэн түрүүлгын олимпийскэ суглаа зарлаха байна.

Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо А. П. Табалаевай ударидадаг министрствэнүүд, албан зургаанууд дулаагаар хангалгын, барилгын, уласхоорондын харилсае үргэдхэлгын асуудалнуудые эрхилнэ. Гусинозёрскын ГРОС-ые шулуун нүүрһээр хангалгын хэмжээнүүд тухай зүблөөн апрелин 3-да, гэр байрын-коммунальна ажахын комитетдэй коллегииин заседани апрелин 4-дэ үнгэргэгдэхэ юм.

Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Астапенко 1995 ондо Буряад Республикада үмсэлэгшын программын ямараар бэлүүлэгдэһэн тухай тоосоо Республикын Арадай Хуралай зүбшэн хэлсэлгэдэ апрелин 1 - 2-то табива.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствоын хэблэлэй албан.

6-дахи разрядтай үрэмдэгшэ Виктор Иванович Папкин Ленинэй орденго АВРЗ-гэй механическа цехэй токарна участогта 17 жэл таһалгаряагүй хүдэлхэдөө, олоной дунда хүндэтгэй болоһон юм. Ажалай ветеран нэгэ доро гурбан токарна станогүүдта шадмар бэрхээр хүдэлнэ.

Токарьнууд Сергей Филатов, Виктор Чутрин, Владимир Тарасов гэгшэд эб нэгэн хүдэлжэ байдаг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Папкин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Бүгэдэ буряадуудай хоёрдохи съезд

1996-2000 ОНУУДАТ БҮГЭДЭ БУРЯАДАЙ ҮНДЭНЭН СОЁЛОЙ ЭБЛЭЛЭЙ УСТАВААР ХАРААЛАГДАХАН ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛГЫН ХАРАА ЗАМУУД

ВАРК-ын вице-президент Б.Д. БАЯРТУЕВАЙ нэмэлтэ элидхэлхэ

Эб найрамдалые, олон яхатанай хоорондохи харилсаануудые бэхжүүлхэ, үндэһэн арадайнгаа соёлые, хэлэ, бэшгэтые, ёһо заншалнуудые гүрэн түрэн үндэһэтэнэй-соёлой политикатай зохиладуулан хүгжөөхэ зорилготойгоор Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэ байгуулагдаһангээшэ. Тус эблэлэй ажал ябуулга Уставаар болон холын хараатай программээр тодорхойлогдохой.

Ороной элдэб нотагуудта ажаһуудаг буряад уг гарбалтай зоний эблэлнүүдэй ажал ябуулануудта шитын эмхи зургаанууд, арадайнгаа ёһо заншалнуудые бодотоор һэрлээхэ хэрэгтэй түлөө оролдодог эдэбхитэд олоороо хабаадажа захиаланхай. Гэбэһые ороной зарим районнууд болон регионнуудта ВАРК-ын талагуудай байгуулагдаагүй ушарһаа энэ шухала ажал ябуулга үшөөл хананада хүрэмөөр эрхилэгдэнгүй. Ушар нимһээ буряадуудай олоороо ажаһуудаг нотагуудта, хотонуудта үндэһэн соёлой эблэлэй талагуудые байгуулажа, арадайнгаа соёлые, ёһо заншалнуудые һэрлээхэ талаар гуритой хүдэлмэри ябуулагдаһа.

Ажал хэрэгүүдээ амжалта хүтэсөөр эмхидхэхэ хэрэгтэнь ВАРК-да бодото тухаламжа үзүүлэх асуудалые энэ съезд дээрэ шийдхэхэ зэргэтэйбди. Бүгэдэ буряадуудай I съезд дээрэ байгуулагдаһан эблэлэе мүнгэ зөөрээр хангаха асуудалые шийдхэхын тула Буряад Республикагай, Шэтын, Эрхүүгэй областнуудтай, Агын ба Усть-Ордын автономито округуудтай холын хараатай хэлсээн баталагдаа һэн. Үнгэрһэн энэ хугасаа соо манда сэргэһэнгүй эхэ туһа хүргэһэн эмхидхэн байгуулагдаһа гүн сэдхэлэй баяр баясхан хүргөөд, энэ дэмбэрэлтэй хэлсээмпай энэ съезд дээрэһые баталагдаха бээ гээд найдамаар.

Дэмүүрэй харилсаануудай байгуулагдажа байһан энэ хүнээр үедэ эрдэм һуралсаалай, соёлой болон эрдэмтэй бүхы эмхинүүдэй мүнгэ зөөрээр тон шархуугаар хангагдажа байһые хараада абажа, Үндэһэн соёлой эблэлэ онсо хараада абгаха зэргэтэй.

Үндэһэн соёлой эблэлэй дэргэдэ "Ерээдүйн үетэнэй жаса" байгуулаха шухала. Ерээдүйн үетэнэй хүгжэлтын хараа зорилгонуудые шийдхэхэ хэрэгтэ олоонитэнээ, мүн олзын хэрэг эрхилэгшэдэй үргэһэн түлээн энэ жаада оруулагдаха юм. Байгалай үмэнэхи нотагуудта нэрэ солотой, гэрэнэй байгуулаалтын, олзын сэрэг эрхилэгшын, элдэб түхэлэй заншалуудай ажалые һайнаар эдэхэ үндэһэн соёлой эблэлэй вице-президент шэнгээр байгуулагдаһан энэ жасые хүтэлбэрлээ, зохиотой байхал гээд хангаһа. Эблэлэй хараа зорилгонуудые амалатайгаар бэелүүлхын тула нон түрүүн бага найдамтай буури табиха шухала. Энэ ушарһаа ойрын сагуудта "Ерээдүйн үетэнэй жасын" эмхидхэлэ нээхэ гээдэ.

1. "Бэлитэй залуушуулые дэмжэлгын". Республиканска,

областной, федеральна ба уласхоорондын олимпиадануудта онсо шалгарһан хурагшадые ороной болон дэлхэйн мэдээжэ дээдэ һургуулинуудта эльгээхэ, мүн тэдэнэй һуралсаалай түлбэридэ энэ счэдто ороһон мүнгэн зориулагдаха. Эрдэм һуралсаалай министерствын зууршалганууд эндэ онсо анхарада абтаха.

2. Хэблэлэй счэт. Энэ счэдто ороһон мүнгэн арадай түүхын, жэнхэни байдал һуудалай, үльгэр, домогуудай номуудые, уран зохёолые, хүүгэдэй зохёолнуудые, толиннуудые, һуралсаада хабаатай тухаламжа заабаринуудые хэблэлгэдэ зориулагдаха.

3. "Үндэһэн урлал, олзборилгын ёһо заншалнууд ба арадай һайндэрнүүд, зугаа нааданууд" гэхэн счэт.

4. Элдэб арадуудай соёлой түбүүдтэй, нотаг зоний эблэлнүүдтэй хамта "Гэсэрэй бууса" гэхэн уласхоорондын түбье барилгын тусхай счэт.

"Ерээдүйн үетэнэй жасада" хабаатай бусадшы счедуудые Үндэһэн соёлой эблэлэй Зүблээ саанадааные нээхэ зорилготой.

Олоной хабаадалагай хэмжээ ябуулануудые, гэрэ тоодо телемарфонуудые, зохёохы үдэшэнүүдые, һайндэрнүүдые эмхидхэлэй үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, захиалан хүдэлмэре бодотоор бэелүүлгэдэ хэрэгтэй мүнгэ олохо хараа зорилготойбди.

Буряад Республикын Правительствын, Агын ба Усть-Ордын Буряадай автономито округуудай захиргаануудай хоорондо социальн-экономическа ба соёлой харилсаануудай түүхэтэ хэлсээндэ байһаа оной февралын 16-да баяр ёһололой оршондо гар табигдаһан гээшэ. Энэ түүхэтэ хэлсээн үндэһэн арадаймнай оюун бэлитые хүгжөөлгэдэ, худалдаа наймаанай-экономическа болон соёлой харилсаануудта бодото хүгжэлтэ үзүүлэхэ гээд онсолон тэмдэглэлтэй. Үндэһэн соёлой эблэлэй ажал хэрэгтэ энэ хэлсээн мүн лэ эхэ удха шанартай.

ВАРК-ын ажал ябуулга Буряадта, Эрхүүгэй болон Шэтын областнуудта үргэһөөр эмхидхэгдэхэ гадна, буряадуудай олоороо ажаһуудаг нотагуудташы аша үрэ эхэтэйгээр эрхилэгдэхэ хараатай. Түбэй хотонуудта, мүн элдэб регионнуудтай буряад соёлой түбүүдтэй ВАРК элдэб хэмжээ ябуулануудые үнгэргэхэдөө, ондоо арадуудай түүхэ, соёл болон ёһо заншалнуудыен хүндэлхэ гурим барилгалха хэрэгтэ анхарааа табиха болоно гээшэ. Үндэһэн ёһо заншалнуудаа, түрэл хэлээ хүндэлхэ, илангааа дороһоо ургажа ябаһан залуу үетэндэ мэдүүлхэ, шудалуулаха хэрэгүүдтэ анхарааа табиха, энэ талаар ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри холын хараатайгаар эрхилэгдэхэ болоно.

ООН-до хабаадуулагдаагүй арадуудай эмхин бүрин эрхэтэ гэшүүн боложо, һаяын сагуудта орохо хойшолуулашагүй зорилго ВАРК табина. Хэрбээ

энэ эмхин гэшүүн болоо гээшэ һаа, ВАРК үндэһэн арадайнгаа саашанхи хүгжэлтэдэ тухаламжа, дэмжэлгэ абаха эрхэтэй болохо бшуу. ООН-ой тусхай комиссинууд болон байгууламжануудаар, уласхоорондын ба региональна эмхинүүдээр дэмжэгдэдэг болобол, дүй дүршлөө халан абалсаа һаамнай, буряад арадай саашанхи хүгжэлтэдэ эхэ удха шанартай үйлэ хэрэг болохо гээд эндэ онсолотой.

Дэлхэйн монголшуудай федерацие байгуулаха гэхэн ханамжые ВАРК бүримүһэн дэмжээд, Федерацин Советтэ өһөдөгөө түдөөлэгшэные эльгээһэн байна. Уласхоорондын энэ эмхи эмхидхэгдэн байгуулаалтын эхин шатада мүнөө байна. Эгээл мүнөө үедэ байгуулагдажа эхилһэн энэ эмхи хойшодоо экономика болон соёлой харилсаануудые батадалгада, мүн оршон тойронхи байгалие аршалан хамгаалгада, монгол туургата арадуудай холбоо барисаануудта эхэ нүдөө үзүүлэхэ арга боломжодонь батаар этигэнбди.

Үндэһэн яхатанай-соёлой гүрэнэй политикые бэелүүлхэ, али болохоор дэмжэхэ хүдэлмэридэ ВАРК эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадаха байһанаа элирхэйлнэ. Ушар нимһээ Россин Федерацин үндэһэн яхатанай хоорондохи харилсаануудай гол шэглэлнүүдэй үшөө бэлэн болошыггүй һаань, ВАРК энэ амин шухала асуудануудаар оорынгөө бодомжонуудые бэлдэжэ байна. Энэ шухала хэмжээ ябуулануудаа 1998 ондо дүүргэжэ, бүгэдэ арадай үзэмжэдэ табиха зорилго харааланхайбди. Энэһэнээ уламжалан, эгээл мүнөө үедэ иимэнүүд асуудалнуудые тодорхойлохо гээд: буряадууд үндэһэн арад боложо, уласхоорондын эрхын субъект боложо шадана гү; орон дотор областнуудта, округуудта болон республикада үндэһэн яхатанай хоорондохи харилсаанууд ба политическэ байдал ямар бэ; кадрнуудые бэлдэхэ ба хүмүүжүүлгын, Россин Федерацин, Буряад Р е с п у б л и к ы н Правительствануудай, округууд болон областнуудай абаһан хуулинуудай, зарлигуудай, тогтоолнуудай ямараар бэелүүлгэдэжэ байһан, эблэрүүлгэ тухай; арадай ёһо заншалнуудые, эрдэм һуралсалые, үндэһэн хэлые, соёлые хүгжөөхэ, һэргээхэ хэрэг ВАРК-ын гол зорилгонь болоно. Энэ шухала хүдэлмэри үргэһөөр ябуулагдажа эхилһээр хэдэн жэл үнгэрбэ. Гэбэһые энэ хэрэгээ улам нарижуулан эмхидхэжэ, хүн бүхэндэ ойлгуулаха шухала. Саашадаа Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэ ЦДУБ-тай, зохёохы холбоонуудтай, нотаг зоний эблэлнүүдтэй нягта холбоотойгоор ажаллаха юм. Республикын, округуудай, районнуудай онсо шэнжэнүүдые хараалжа, тодорхойлохо, һаяын

Сагта бэелүүлхэ хэмжээнүүдые зохёохо хэрэгтэй;

Жэшээн, 1996 ондо бэелүүлэгдэхэ шухала хэмжээнүүд нимэ гээд:

1. "Ерээдүйн үетэнэй жасые" эмхидхэхэ ба нээлгэ.
2. XIV Далай-ламые утхаа, уулзалгануудые үнгэргэхэ хэмжээ ябуулануудые ЦДУБ-тай хамта эмхидхэхэ.
3. Буряад Республикын, Эрхүүгэй болон Шэтын областнуудай, Агын округой телерадиокомпанинуудтай, ЦДУБ-тай хамта "Байгалай урдахи буряадуудай сэдхэл бодолой соёлые һэргээлгэ" гэхэн телемарфон үнгэргэлгэ.
4. Эрдэм һуралсаалай министрствэтэй хамта "Талаан бэлиттэй залуушуулые дэмжэлгэ" гэхэн счэт эмхидхэлгэ ба нээлгэ.
5. Буряад Республикын Хэблэлэй талаар гүрэнэй комитеттэй, Уран зохёолшодой холбоотой, Буряадай Эрдэмтэй түбтэй хамта "ВАРК-ын хэблэл" гэхэн счэт нээлгэ.
6. ООН-до хабаадаагүй арадуудай эмхин гэшүүндэ оролго.
7. Буряад Республикын Гэсэриадын хоёрдохи дүх-риг эхилхэ (Хорин гү, али Хэжэнгын аймагта).
8. Аймагуудай ба тосхонуудай захиргаануудтай хамта буряад үүлтэрэй малые һэргээхэ зорилготойгоор фермернуудэй туршалгын ажахынуудые эмхидхэлгэ.

1997 ОН

1. Усть-Ордын округто гү, али Ойхондо "Гэсэриадые" үнгэргэлгэ.
2. "Ерээдүйн үетэнэй" жасын дэргэдэ Соёлой министрствэтэй, Залуушуулай хэрэгүүдэй, туризмын, физкультура ба спортын талаар комитеттэй "Арадуудай үндэһэн олзборилго, арадай ёһо заншалнуудые, найр наадануудые дэмжэлгын" счэт нээлгэ.
3. "Ерээдүй үетэнэй жасын" дэргэдэ соёлой түбтэй, нотаг зоний эблэлнүүдтэй хамта "Гэсэрэй буусын" түбэй барилгын счэт нээлгэ.
4. Элүүрые хамгаалгын министрствэтэй, ЦДУБ-тай, аймагуудай захиргаануудтай хамта Загарайн ба Түнхэнэй аймагуудта, Агын округой Дулдаргын райондо (Алхана

һуурин), Эрхүүгэй областин Ойхон арал дээрэ заповеднэ зононуудые ба эмтэ ургамалнуудай паркнуудые эмхидхэхэ, буряад-монгол-түбэд медицинһын түбсагад тосхондо нээхэ.

5. Экологиин талаар комитеттэй хамта конференци үнгэргэхэ гээд:

"Дэлхэйн зэндэмэни - Байгал", "Байгал тухай" Хуулийн бэелүүлгын асуудалнуудые энэ конференци дээрэ үргэһөөр зүбшэхэ ба хүн зоние экологиин асуудалнуудые ойлгодогоор хүмүүжүүлгын программа зохёохо.

1998 он

1. Буряад Республикын Зэдын аймагта "Гэсэриадые" үнгэргэхэ.
2. Буряад Республикын Президентын, Арадай Хуралай депутатуудай һунгалтануудта хабаадалага.
3. "Буряад яхатание һэргээлгэ ба хүгжөөлгэ" гэхэн эрдэмтэй тодорхойлолгые үргэһөөр зүбшөлгэ.
4. "Буряад яхатание һэргээлгэ ба хүгжөөлгэ" гэхэн тодорхойлоһоор эрдэмтэй конференци үнгэргэлгэ.
5. Соёлой болон Эрдэм һу р а л с а л а й министрствэнүүдтэй хамта Арадай уран һайханай фестиваль эмхидхэжэ, Зэдын аймагта гүтэсхэлыен үнгэргэхэ.
6. Бүхы дэлхэйн монголнуудай эблэлэй уласхоорондын форум Улаан-Үдэ хотодо эмхидхэлгэ ба үнгэргэлгэ.
7. "Гэсэрэй бууса" гэхэн нүүдэл выставкэ Усть-Ордын ба Агын округуудта эмхидхэлгэ.

1999 он

1. Агын Буряадай автономито округто Гэсэриадые үнгэргэлгэ.
2. Монгол туургата арадуудай "Их наадам" гэжэ хүүгэдэй уласхоорондын фестивалиин эмхидхэлэй комитеттэй хамта бэлдэхэлэй хүдэлмэри ябуулга ба үнгэргэлгэ.
3. Уран һайханай бүлгэмүүдтэйгээр ба выставкэ эмхидхэлгэтэйгээр Москва болон Санкт-Петербург хотонуудта ВАРК-ын нүүдэл заседани үнгэргэхэ.
4. "Түрэл нотагайнгаа байгалие ерээдүй үетэндэ заңдань үлөөхэ" гэхэн тусхай һара хүдөөгэй захиргаануудтай, соёлой түбүүдтэй, нотаг зоний эблэлнүүдтэй хамта үнгэргэлгэ.
5. Буряад арадай мүнөөнэй байдалые шэнжэлхэ зорилготойгоор социологическа болон соёлой экспедицинуудые үнгэргэлгэ. (Бүгэдэ буряадуудай III съезддэ бэлдэлгэ).
6. "Залуушуулай хараа зорилгонууд ба шийдхэгдээгүй асуудалнууд" гэхэн форум Соёлой министрствэтэй хамта үнгэргэхэ.

2000 он

1. Бүгэдэ буряадуудай III съезддэ бэлдэлгэ ба тэрэниен үнгэргэлгэ.
2. Гэсэриадын түгэсхэлые Буряад Республикада үнгэргэлгэ.
3. ВАРК-ын 21-дэхи зуун жэдэ эмхидхэхэ ажал ябуулгын бата үндэһэн һуури табихын тула иимэ хэмжээ ябууланууд тодорхойлогдоно.

Урдангаа суугаар бадархан

АСАГАД нууринда хүдөө ажахын дээдэ хургуултай мэргэжэлтэд олон. Тэдэнэй дундаа нютаг нугадаа найдамтай, олонийтын ажабайдалда гэдэргээ харангуй хам оролсодог, мал эмшэдэг врач мэргэжэлтэй Булад Тумуржапович Чимитовые эгээл түрүүлэн нэрлэмээр. Булад Тумуржапович нютагтаа бригадир, отделение эрхилэгшээр янала урагшатай ажаллахан намтартай.

Нютаг голоо, арад зоноо найса мэдэхэ байхан хадань партиин Загарайн райком Эрхирэгэй, Асагадай совхозуудта директор болохыень нэгэтэ бэшэ дурадахан юм. Тиэхэдэнь Булад Тумуржапович түрэл нютагтаа хайшаашье шохоггүйб, эхилэн хэрэгъемни бэсүүлхэ арга боломжо үгыт гэжэ мэдүүлэн юм.

Түрэнэн нютагтаа тоонтоороо холбоотой, зүрхэ сэдхэлээрээ нэгэ амитай хүндэ оорын адар нэрэшье, зөөришье хэрэгтэй бэшэ бшуу.

1990 он. Асагадай хадануудай үбэртэ Хурбын леспромхозойхид ерээд, модо бэлэдхэжэ эхилбэ. Булад Тумуржапович аймагай гүйсэдхэхэ комитет, партиин райком оло дахин ошоожо, тусгаар комисси асаржа, модо отолхыень болуулхан юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр Асагад руу ерэнэн нубаг хадань горхонуудай эхиндэ модо отолжо эхилээ бшуу. Хэрбээ энэ асуудалд ары шиндхэгдээгүй хаань, Асагадай нуга сабшалангуудта ерэнэн ханцабууд хаташаха байгаа. Хоёрдохёор, асагадайхид тэрэ хадань шэлэнүүд дээгүүр намар сохидог байхан юм.

1991 он. Июль харын 17-ной үдэр, Далай лама Асагад морилжо ерэхэ урилга найшаан абаба. Юуб гэхэдэ, Агваан Доржиев 13-дахи Далай ламын багшайн, байнаниинь бултагда мэдээжэ. Далай ламын морилжо үдэр үглөнөө аадар бороо адхарба. Соёлой байшанда Далай ламые угтах аргагүй. Хэдэн мянган хүниие багтааха байра хүдөөдэ хаанаа олохобши? Хоёрдохёор, Далай ламые залахадаа, Асагадай дасанай нуури арамнайла байгаа бшуу.

Далай ламаа адис абахаяа Загарайн аймагай буряад нууринууд Арьбажал, Эрхирэг, Добо-Ёнхор, Хотогор, Хара-Шэбэр, Шулуута, Дархита, Шэнэ-Бууса, Ангир, Ташалан, Наран, Элхи болон Хэжэнгэ, Хорин аймагуудтаа, Улаан-Үдэ хотодоо автобус, машинануудаар зон олоор суглаара бэлэй. Үдэ багаар бороо улам шаггадажа, Загарайн аймагай Дабаатын сомоной эмхидхэлэй комитедтэ орогшод Далай ламаяа хүхэ бороо доро угтажа, дааруулха зүдэрбөхөмнэй гэцтэ гү гэжэ ехэл ханаагаа зобоо нэмди.

Эгээл энэ үедэ найн хүн ханаагаар гэжэ Булад Тумуржапович залуу шираг хүбүүдтэй хамта томо гэгшын сарай бодхоожорхибо. Уданшьегүй брезент пленко хоёрор хунагдаба. "Бороотойшье наа болзортоо" гэдэгтэл, үдэн хойно Далай лама

морилжо ербэ. Далай ламын халуун дулаан үгэнүүдые хэлэхэдэ, нютагаймнай үндэр наһатай үбгэн Мэжэд-Доржи Дондуков Далай ламада ехэ баяр хүргэжэ, гутал, малгай бэлэглэбэ.

ЕХЭ ОРОЛДОЛГО ХЭРЭГТЭЙ

Би Улаан-Үдэн тои ураг партин оёдолно Розалия Дандарованай оёһон дэгэл Далай ламада үмдэхүүлбэ.

ДАЛАЙ ЛАМЫЕ угталгада Булад Тумуржаповичай ханаамгай, шиидэмгэй, шадамар байхан ушар маниие бэрхэтэй байдалаа абараа. Асагадай дасаниие нэргэн бодхоолгодо Булад Тумуржаповичай аша туһа ехэ, мүнөөнье туһалалсаһаар.

1990 он. Асагадай совхоз байхада, Б.Т. Чимитов 130 буруу даажа абаад, аренднэ бригада эмхидхэнэн юм. 1992 ондо совхозой тарахада, "Бэхи Ажал" гэнэн таряашанай ажахы байгуулба. Бусад таряашанай ажахынуудай түрэл гаралнуудтаа бүридэдэг хаань, Булад Тумуржапович ураг тарагуудаа суглуулаагүй. Дунда наһанһаа залуу наһатайшуул найн дураараа нэгэдэжэ, ажахы эмхидхээд, хүтэлбэрилэгшөөр Б. Чимитовые нэгэн дуугаар хунгабад.

4 жэлэй туршада малай байра байдал шэнээр бодхоогдоо. Үнинэй хаягдашанан хуушан бааниин нуурида тээрмэ тодхоо, тэрэнэйнгээ хажууда гүнзгы худаг малгаа. Иигэжэ үбэлэй хүйтэндэ эбэртэ бодо мал буйлуудагдахан тэжээлээр, бүлээн унаар таһалгаряагүй хангадана. Мүнөө зайн галай үнэтэй болоходо, газар гал түлижэ, түмэр амһарта соо бурдууг буйлуулжа, түлхэн үнээдэ тобиржуулна.

Сабшалан дээрэ эршэмтэйгээр ажал ябуулагдана. Асагад нютагта 19 гектар сабшаланда наг шэбхэ элбэгээр гаргажа, 3 дахин уналжа, гектар бүхэнһөө 25 центнер үбһэ хуряана.

Асагадһаа холо ой соо оршодог Соорхой гэжэ 80 гектар сабшалан нүүшын жэлүүдтэ найжаруулагдаа. Эндэ шугы бургаахан түнхигдэжэ, ногооборинье үбһэ үлоонгүй,

бултыень сомоно. Үдэ голой арада хаягдахан бэлшээрине сабшалан болгохо хүдэлмэри эхилэнхэй. Эндэ Мухар-Нуурта Үдэ гол үерлэжэ, ехэ тойбо татадаг. Гэбэшье, зарим газарнуудта арга шадал соогоо даамба бодхоожо хаагаад, ойрын 2-3 жэл соо Мухар-Нуурта 500-700 центнер үбһэ хуряжа абаха зорилготой.

"Бэхи ажалыхид" урданай бурядуудай намаржаан, хабаржаан гэнэн заншалые нэргээгээ. Юуб гэхэдэ, апрель нарада Мухар-Нуурта мал абаашагдажа, бэлшээрндэ бэлшэнэ. Тиэхэдэ намартаа ноябрь харын дүүрэтэр энэ баян бэлшээрндэ мал манагдаад, далда орохо болоходоол Асагад асарадана. Хэды ехэ тэжээл арьбалагдана гэшэб? Ажахыда мүнөө 20 үнээн түллөөд байна. Хүнгэхэнөөршье наа, хүеэ хото асаржа худалдана.

АХААН Асагад тосхондо "Бэхи Ажалай" ажахы пекарни магазин хоёрые нээгээ. Магазинни даанша Сэмэгма Тудуновна нигэжэ хэлэнэ:

-Манай пекарниин хилээмэн амтатай. Асагад нууриһаа гадна Первомайевка, Шулуута нууринуудтаа ажаллад гэжэ, хилээмьемнай дуратайгаар худалдажа абана. Иигэжэ "Бэхи ажалайхид" нара бүри салыгаа абана. Энэ тои шухала хэрэг. Гэр байра бариха, тосхондо болбосон түхэлэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Булад Тумуржапович бултагда жэшээ харуулан үмсын гэр барижа толлоо. Тэрэнһээ уламжалаан. Асагадта үшоо нэгэ шэнэ үйлсэ бодожо эхилээ.

-Мүнөө ганса эдэбхи гаргажа ажалахада, хэсүү болоо. Завод, фабрикын бүтээхэн машина, хубсаһа хунар, хэрэгсэлнүүд хэлэшгүй үнэтэй. Хэрбээ үхэрэй мяханай 1 килограммынь 40000-50000 түхэригэй сэнтэй болоо наа, гаргашая арай шууд харюулха болонобди. 1996 ондо Россин Правительство хүдөө ажахын хүгжэлтын программада нёдондонойхиһоо холо бага мүнгэ номолоо. Хабарай тарилга, ургаса хуряаха хүдөө ажахын гол кампанинуудта урьһаламжаар үгтэхэ мүнгэ зөөри хараалагдаагүй үлэшөө. Арай шууд хүл дээрээ гаража ябахан манай ажахы халаха болоно гү? Хүдөөгэйхидэй продукцигүйгөөр хото городойхид яажа ажамидарха болоноб? Хэниие президентээр хунгахаб гэнэн гол асуудал хүдөөгэйхидэй урда ерээд байна. Зүб лэ хэлэгдэнэ. Дээрэнһээ эхилээд хүдөөдэ туһаламжа хүргэдэггүй засагаархид хэндэ хэрэгтэйб? - гэжэ найхан Булад Тумуржапович хэлээ нэн.

В. БАТОРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. ЧИМИТОВ.

МЭРГЭН БУУДАГША

Цыреторов Шоймпол Санжиевич баһаа агнуурида ябадагынь дайнайшье жэлнүүдтэ хэрэгтэй байшоо. Япон булимтарагшадтай дайралдахадаа олон тагнуулшадые амидыгаар барижа асарһанайнгаа түлөө стрелково 1032-дохи полкын снайпер Ш. Цыреторов "Дайшалхы шэн габьягай түлөө" медалаар шагнагдаа. Ехэ Хинган дабажа, Хайларай бүхэлэлтэнүүдые бута сохилсоһон, мүн Корей гүрэниие сүлөөлэлсэһэн намтартай.

Дайнай хүүлээр Асагад нютагтаа механизатораар ажаллажа, эршэтэ ажалай үльгэр жэшээ олондо харуулжа ябаһан. Шоймпол Санжиевич аша, гушанараа үргэлсэжэ, үни удаан олон жэлнүүдтэ энхэ элүүр ябыт даа.

Н. БОЛСОЕВА,

соёлой байшангай директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ш. Цыреторов.

АМЖАЛТААРАА АЛДАРШАҢАН ФЕРМЭ

Хотогорой ну хаалиин фермынхид 1970 онуудһаа эхилээд 1991 он болотор Загарайн аймагта ходол түрүү зэргэдэ гаража, Бүхэсбюзна, Россин, Буряад Республика, аймаг соогоо дэлгэрһэн социалис мұрысөөндэ иладаг, олон дахин мүнгэн шанда хүртэнэн юм.

Жэшээнь, 1988 ондо манай фермэ үнээн бүхэнһөө 2736 килограмм ну хаажа, аймаг соогоо түрүү нуурида гараа бэлэй. Фермын 115 үнээнһээ 123 тугал гарзагүйгөөр ехэ болгоо нэмди. 1987 ондо фермын ахалагша хаалишан Бутидма Цыдыповна Дондоковна даажа абаһан 23 үнээнһээ 25 тугал абаад, үнээн бүхэнһөө 3008 килограмм ну хаажа, аймаг соогоо түрүүлэз нэн. Фермын залуу хаалишан Эржена Дабаева үнээн бүхэнһөө 3003 килограмм, Светлана Шангина 2904 килограмм, Дарима Дармаева 2800 килограмм ну хаагаа нэн.

Үдэшлэн ажалангаа хүүлээр Бутидма Цыдыповна хэды эсэнхэйшье наа, соёлойнгоо байшанда ерэжэ фольклорно ансамбльда хабаадалсадаг заншалтай юм. Октябрийн революциин, Ажалай Улаан Тугай орденуудтай хаалишан, коммунист, 5 үхибүүдэй эхэ Бутидма Дондокова мүнөөшье таряашадай ажахы эмхидхээд, ну хаалияа доошолуулангүй ябаһаар.

Натар ЖАПОВ, Хотогорой фермые даагша.

НАЙН БАЙРАТАЙБДИ

Бидэнэр, Хотогор, Добо-Ёнхор нютагуудай үхибүүд Асагадай нургуулин дэргэдэхи интернадагта байнабди. Ингернаднай, дулаан сээр, Столоводо найнаар эдэ бэлдэнэ. Ингернадаймнай хүмүүжүүлэгшэ Т. Ц. Раднаева һонирхолтой хэмжээ ибуулануудые үнгэргэдэг. Тамара Цыреторовна Ленинградтай багшын дээдэ нургуули дүүргэнэн намтартай.

Солбон ДОНДИТОВ, 7-дохи классай нургагша.

БИДЭНЭРТЭ ТУҢАТАЙ

5 классһаа 11 класс хүрэтэр манай нургуулинни басагад гурбадахи жэлээ юумэ оёжо, эдэе шанажа нурана. Найхан Сагаалганда сагаан эдэ бэлдэлгын конкурс үнгэргэдөг. Ноһоо ээрэжэ, оймһо нэхэжэ нуураабди. Багша Ольга Иннокентьевна Евстахова энэ хэрэгтэ оролдон нургадаг.

Люда ЖАНЧИПОВА, 11 классай нургагша.

УУСАН ТООНТО АСАГАДНАЙ!

ЦАНИД ХАМБА АГВААН ДОРЖИЕВ

Агваан Доржиевай хүтэлбэри дор 1908 ондо Асагадай дасанда түгэд болон монгол хэлэн дээрэ толилдог типографи зүйгуулагдаба. Энэнь буддын шажанай ном хургаал дэлгэрүүлхэд онсо удха шанартай байһан гэшэ. Уданшьегүй Агваан Доржиев өөрыгөө мүнгоор Нарин-Асагадта тусгаар хамба-дасан эмхидхэбэ. Иигэжэ Зүүн Сибириэтэ түрүүшын эм буйлуула шэглэлтэй дасан нээгдэбэ. Тиэхэдэ Байгал тойроод байһан бүхы дасангуудай зарим ламанарай эмшэлгын хэрэг эрхилдэг байһаниинь мэдээжэ. Тиэхэдэ Асагадай дасанда хуралнуудһаа сүлөөлөгдэһэн ламанар ималгал эм дом бэлдэхэ ажалтай байгаа бшуу.

1922 ондо Агваан Доржиев Асагадай дасанда буряадуудай Буддын шажанай съезд үнгэргэһэн юм. Тус съезд шэнэ үеын байдалда Буддын шажаниие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хараа бодолнуудые баталба. Агваан Доржиев 1927 ондо Түбэдтэ ошоно хурахыень 5 залуу хубарагуудые элгээхэдэнь, тэдэний дунда манай Дабаатаһаа Агваан-Нима ошолдоо нэн. Агваан-Нима дэлхэйн суута Гомон дасанай хамба болоһон намтартай. Асагадай дасанһаа 5 хамба лама ургажа гараа нэн.

Мүнөө манай Асагад хууринда Агваан Доржиевай нэрэмжэтэ үйлсэ би. Асагадай дасанда ажаллаһан үлгэр домогто ороһон Агваан Доржиев, Чойнзон Юорлтуев, Агваан-Нима хамба, Ринчэн Номтоев гэгшэдэй хургаал, номнол, заабаринуудые шудалнабди, эрдэм мэргэжэлээ дээшлүүлнэбди. Мүнөө Асагадай дасанһаа Гомон дасанда элгээгдэһэн Ж. Сангажапов хурана. Манай Асагадай дасанай шэрээтэ лама Б. Цыдынжаповай хүтэлбэри доро сагаан нарын хуралай уншалганууд үнгэрөө. Доодо-Гол, Ташалан, Дархита, Наран хууринуудһаа зон олоор дасандаманай ерээ. Юуб гэбэл, аяар 60 жэл үнгэржэ Асагадай дасанда түрүүшынхидэ дүгжүүбэ уншагдаба бшуу.

Мүнөө суута лама Агваан Доржиевай эхилһэн хэрэгийг залуу ламанар Аюша Абидуев, Жаргал Дандаров, Чингис Дамдинов, Даба Норбоев, Табита Цыдыпов, Буянта Дашиев гэгшэд үргэлжэлүүлнэ. Аймагай тосхонуудһаа Асагадай дасанда хүнүүд олоор ерэдэг болонхой. Гэбэшье аймагаймнай хэдөө нотагуудай хоорондо маршрутна автобусой ябадаггүйнь эмшэлтэй.

ТҮҮХЭДЭ МЭДЭЭЖЭ ЭРДЭМТЭ

Ринчэн Номтоев 8 наһатайһаа Асагадай дасанда хубараг болоһон. Ринчэн Номтоев Верхнеудинскийн гимнази дүүргэһэн намтартай. 1849 ондо 28 наһатайдаа гэлэн санаартай болоо. 1857 ондо Суулгын дасанай шэрээтээр ажаллаһан.

Зүүн Сибириин генерал-губернаторай шийдхэбэрээр, Ринчэн Номтоевой үүсхэлээр буряад ухибүүдые хургаха приходской хургуули нээгдээ.

1865 ондо түрэл Эрхирэг нотагтаа ерэхэдэ өөрынгөө мүнгоор хургуули нээгээ. Тэрэ түрүүшын "Үзэглэл" зохиогоо, Ганжуурай нэгэ боти немец хэлэнһээ монгол хэлэн дээрэ оршуулаа.

1891 ондо хоёрдугаар Николай зүүн тээһээ гэртээ бусаха замдаа Асагадай дасан морилжо,

Ринчэн Номтоевой хаан удаан хоорэлдөө. Тэрэ Ринчэн Номтоевые үндэрөөр сэгнэжэ, "Образованнейший инородец Забайкалья" гэһэн грамота барюулаад, хүзүүндэнь алтан булаабха зүүлгэһэн юм гэдэг.

Мүнөө Асагад, Добо-Енхор, Арьбажал, Эрхирэг хууринуудай ажалшад Эрхирэг тосхондо бодоһон шэнэ гурбан дабхар хургуулида Ринчэн Номтоевой нэрэ үгэхэ гэһэн хайн хайхан үүсхэл гарганхай. Гомон дасанай хамба Агван-Нима суута эрдэмтэ Ринчэн Номтоев хоёрто зорюулагдажа, Эрхирэг хууринда дуган нээгдэнхэй. Дабаатын мүн Асагадай олонийтын эдэбхитэд, дугандаа Ринчэн Номтоевой ажабайдал үргэнөөр харуулхын тула материалнуудые суглуулһаар.

Тарба ДОРЖИЕВ АСАГАД - МУЖИЦ АСАГАД

Мүнгэн долгиёо эбхэгшэ Мүнхэ номин Үдэмнай Мүшэтэ зайам заяаша Мандал хото Асагаднай. Дабталга: Одо заяагынь үргэжэ Үрээл юрөөл үршөөгыш Эжын дуунай аялгаар Энхэ тайбан бадарыш. Бугын дуугаар сууряатаһан Боро Сагаан уулатай Отошын орон гүүлэһэн Урдын домог түүхэтэй. Дабталга: Сүмбэр уулын оройдо Согоо носоһон гуламта Сансар хурдын зрыюулгээр Сагаа тоолоһон тоонто Дабталга:

ТОБШОХОНООР...

Асагадай дунда хургуулида 127 хурагша хурана, 27 багша ажаллана. Асагадай хургуули фермернүүдые бэлдэхэ шэглэлтэйгээр 2-дохи жэлээ хурагшадые хургана.

Асагад республика болон аймаг соо тусгаар хонирхолтой нотаг. Эндэ хажуу талаһаа нэгэшье ондоо ялатан зөөжэ ерээгүй, булта буряадууд ажалуудаг. Эндэ залуу болон дунда наһатай хүнүүд сэбэр буряад хэлээр хоорэлдэдэг.

Асагад тосхондо библиотекэ, соёлой байшан, фельдшерскэ пункт, 20 гаран таряашанай ажахы тоологдоно.

Асагад хууриһаа холо бэшэ дасан ажаллана.

ЮРӨӨЛТҮН ХАМБА

Чойнзон Юорлтуев 1845 ондо Асагад нотагта түрэхэн. Ургада, мүнөөнэй Улаан-Баатар хотодо эм дом буйлуула болон эмшэ ламын хургуули дүүргэһэн. Энэнь мүнөө медицинһын эрдэмэй доктор гэһэн дээдын нэрэ зэргэтэй адлишуу болоно.

Монголодо хургуулиа дүүргэһээр түрэл Асагадйингаа дасанда ажалажа эхилһэн гэдэг. 1873 онһоо элдэб янзын ургамалуудые шэнжэлжэ, суглуулжа тусгаар эм бэлдэжэ эхилээ. Эм дом бэлдэхэдэнь Нарин-Асагадай аршаанай туһатай байһаниинь элирбэ. Иигэжэ Росси гүрэндэ түрүүшынхидэ түбэд эмэй аптектэ байгуулагдажа, үргэн арад зондо туһалжа эхилээ.

1896 ондо хоёрдугаар Николай хаан Владивостогһоо Санкт-Петербург бусажа ябахандаа Асагадай дасан хүрээжэ, хамба Чойнзон Юорлтуевтай уулзажа хоорэлдэһэн юм. Хаанай гэртэхидын, түрэлхидын үбдэдэг байгаа хаш. Хоёрдугаар Николай хаан эмшэ ламые Санкт-Петербург уриба. Уданшьегүй Санкт-Петербургда хаанай ехэ ордон соо Чойнзон Юорлтуевые хаан халуунаар угтаба.

Хаанай түрэлхидые, уг гарбалынь Чойнзон Юорлтуев аргалһан юм. Хоёрдугаар Николай хаан Юорлтуевта алтан часы бэлэг үгэһэн гэхэ. Хаанай урилгаар эмшэ лама хоёр дахин Санкт-Петербург ошоһон гэлсэдэг.

Станиславай I-II шатын орденуудаар Чойнзон Юорлтуев шагнагдаһан байгаа. 1918 ондо 73 наһандаа Нарин-Асагадта хоёр дабхар гэр соогоо тагаалал болоһон юм.

Асагадай Буддын шажанай эмхиин түрүүлэгшэ, лама Т. ДОРЖИЕВ найруулаа.

ТҮҮХЫН БАРИМТАНУУД

Цыретор Раднаевич РАДНАЕВ гэгшээй түрүүлэгшэ, сомоной бөөдэй түрүүлэгшээр ажаллаһан. 1922 ондо комсомолой гишүүн болоо. 1933 ондо Коммунист партийн гэгшүүн болоһон намтартай. Нютагай зоной үүсхэлээр Асагад тосхоной үүсхэдэ Ц. Раднаевай нэрэ элхэй.

заншалгай байһан юм. Лудан лама хоёрдугаар Николай хаанһаа "За усердие" гэгшэниагналда хүртэһэн гэжэ түүхэ домог хайн мэдэхэ нютагай үбгэн Рынзон Цырендоржиев хоорэнэ.

Цыдын-Доржо Нимаевич БАТОЖАПОВ хэдэн арбаад жэлдэ кукурузашанаар ажаллаһан. Энэ шударгы, эршэтэ ажалаараа тэрэ жэлһээ жэлдэ нотаг, аймаг соогоо суурхуулаа, кукурузын баян ургаса хуряадаг байгаа. Даажа абанан 102 гектар талмайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 180 центнер кукурузын ногоон энэ намаа хуряажа абадаг байһан. "Буряад Республикын габьяата

механизатор" гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэй юм.

1991 оной июнь нарада Асагадай дасан барилгада зорюулагдажа Асагадай Соёлой байшанда марафон үнгэргэгдөө. Тус марафондо Добо-Енхор, Онохой-Шэбэр, Арьбажал, Эрхирэг тосхонуудай ажалшад эдэбхитэй хабаадаа. Дабаатаһаа малшан Ринчин Бадмаев, Асагад хууринай гэрэй эзэн эхэнэр тустастаа тэрэ үеын 1000 түхэриг дасан барилгада үргэһэн юм. Асагадай дасан 1993 ондо ноябрь наһаһаа ажаллажа эхилээ. Нютагай үбгэд Мэжэдоржи Дондуков, Рынзон Цырендоржиев

хоёр дасанай барилгын эхинһээ эхилээд дүүргэтэрнь туһалалсаа. Дасан нээлгын хайндэртэ Булад Чимитов, Натар Жапов, Тарба Доржиев гэгшэдтэ дасан барилганда онсо туһа хүргэһэниинь тэмдэглэжэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Асагад нотаг Улаан-Үдэ хотһоо 50 модоной зайд оршодог. 1938 ондо 28 айһаа бүридэһэн Асагад тосхон би болоо. Мүнөө Асагадта 183 айл, 523 хүн ажаһууна. 1988 ондо шэнэ соёлой байшанда Асагад тосхоной тогтоһоор 50 жэлэй хайндэр үнгэргэгдөө. Дайнай болон ажалай ветерануудта, ажахын түрүүшүүдэд бэлэг сэлэгүүд барюулагдаа.

1988 ондо Асагад тосхондо арадай музей нээгдээ. Асагадай хургуулиин багша Н.Р. Ринчино 60-аад онуудһаа материалнуудые суглуулжа эхилһэн юм. Музейдэ сууга комбайнер, Ленинэй орденго Тууду Цырендоржиев, А. Доржиев, эрдэмтэ ламанар Ч. Юорлтуев, Р. Номтоев, үннэй коммунист Ц.Р. Раднаев, газар уһалагша Б.Х. Галданов, хонишон Д.С. Бальжинов, дайнай ветеранууд Н.Э. Дондуков, Д.З. Соктоев, Ц.Г. Сульгимов, Т.М. Чимитов, Ш.С. Цыреторов ба бусад олон сууга хүнүүдэй намтартай танилсажа болоно.

Энэ хууданы В.БАТОРОВ бэлдэбэ.

